

Celtnieki strīdas - vieniem patīk sastatnes, citi aizstāv autopacēlājus, tā dēvētās «žirafes». Noīrēt autopacēlāju esot lētāk, nav jātērē laiks sastatņu montāžai, arī darbs sokoties ātrāk. Sastatņu aizstāvji apgalvo, ka naudas ietaupījums, tāpat kā operativitāte, esot tikai ilūzija, jo sastatnes ļauj droši strādāt desmitiem cilvēku vienlaikus, turpretim autopacēlājā pat trim strādniekiem grūti izgrozīties. Taisnība ir abām pusēm, jo katram konkrētajam darbam nepieciešams savs risinājums.

Ko izvēlēties?

Ja jānomaina tikai logu ārējās aplodas vai jāsamontē reklāmas izkārtne, sastatnes tiešām nav vērts celt. Šādiem darbiem pilnīgi pietiek ar autopacēlāju. Tikai jāatceras, ka autopacēlājam vajadzīga nopietna un dārga tehniskā apkope, par degvielu nerunājot. Cita lieta, ja pat šādiem salīdzinoši nelieliem apjomiem izvēlēta vieta ir par šauru vai citādi nav piemērota autoceltna darbam. Tad jāatgriežas pie sastatnēm, tikai to modernākā versijā - mobilā torņā. Taču, ja plānots veikt nopietnu remontu, bez kārtīgām sastatnēm, uz kurām vienlaikus var strādāt vairāki

VEF kultūras pils zāles rekonstrukcijā sastatņu balstus izvietoja dažādos līmeņos, nedemontējot pat skatītāju krēslu rindas.

Teksts: Anna Žigure
Foto: no «R&T» arhīva

Īstās sastatnes konkrētajam risinājumam

desmiti ļaužu, tiešām neiztikt.

Pirkt vai īrēt?

Sstatnes ir visai dārgas, tāpēc labi jāpārdomā, kā ir izdevīgāk - pirkt vai īrēt. Pat lielām celtniecības firmām jāpadomā, cik bieži sastatnes būs nepieciešamas, jo jāplāno ne vien līdzekļi piršanai, bet arī uzturēšanas izmaksas. Galu galā pat izjauktas sastatnes aizņem samērā daudz vietas. Tātad jāplāno noliktavas uzturēšanas izmaksas un arī apsardze, jo sastatnes, īpaši alumīnija, ļoti iekāro metāla zagļi.

Sstatnes nopērkamas, maksājot aptuveni Ls 16 par kvadrātmetru, bet šāda kvadrātmetra īre mēnesī maksā Ls 1,20. Iedomājieties 30 m garu fasādi, kas noklāta ar sastatnēm desmit metru augstumā. Šāda siena maksā 360 latu mēnesī - tātad kopumā tikai nelielu daļu no remonta tāmes. Turklāt īri varat maksāt katru mēnesi, bet pērkot jāmak-

sā visa summa uzreiz, tāpēc kārtīgs sastatņu komplekts ir ļoti nopietns kapitālieguldījums.

Reizēm iespējams salīdzinoši lēti iegādāties mazlietotas sastatnes, bet ar šādiem pirkumiem jābūt ļoti uzmanīgiem. Izvēloties sastatnes, jāpārlicinās, vai tās atbilst kvalitātes un drošības standartiem - jāskatās, vai tām ir ne vien Latvijas sertifikācija, bet arī Eiropas Savienības sertifikāts, jo sastatnes kalpos vismaz gadus desmit. Ja tās nebūs sertificētas Eiropas Savienībai, jau nākamgad būs jāgādā jaunas.

Fasādes sastatnes

Sstatņu izvēli nosaka vairāki faktori. Laiks, augstums, veicamā darba apjoms un sarežģītības pakāpe. Latvijā piedāvā gana daudz ražotāju produkciju, un katram pašam jāizvēlas, kuras būs piemērotākās - Latvijā ražotās, vācu,

itāju vai skandināvu sastatnes.

Sastatņu izmēri ir dažādi. Parasti piedāvātais standartbloka garums svārstās no 1,8 līdz 3,10 metriem, bloka augstums parasti ir 2 metri.

Samērā būtisks rādītājs ir klāja platums - jo tas platāks, jo strādniekiem ir vairāk vietas. Šaurāks klājs noder vietās, kur celtniekiem svarīgi aizņemt pēc iespējas mazāk platības, piemēram, ja ēka atrodas šaurā ielā. Tomēr arī tad īpaši ietaupīt nevar - klāju platums parasti svārstās no 0,73 cm līdz 1,1 metram, un tikai īpašos gadījumos ražotājs piedāvā dubultplatus klājus. Ja vietas patiešām ir ļoti maz, jāmeklē citi varianti.

Plānojot darbus, jāņem vērā, ka sākumā sastatņu montāža rit raiti, bet, kad tās sasniedz nepilnu 10 metru augstumu, darbi rit lēnāk, jo detaļu pacelšana kļūst sarežģītāka. Tāpēc montāžai un demontāžai labāk noīrēt kravas pacelēju - tas atmaksāsies, jo ļaus ietaupīt laiku un darbaspēka izmaksas. Pacelēji ļauj ērti nogādāt konstrukcijas vai materiālus ne tikai vertikāli, bet arī

slīpi un pat pa laužti slīpu virsmu.

Sastatņu montāžas ātrumu nosaka arī to detaļu savienojuma risinājumi, tāpēc, izvēloties darbietilpīgāku sastatņu konstrukciju, lielos objektos tā var aizkavēt darbus vismaz dienu. Ir ražotāji, kas piedāvā sastatnes, kur diagonālie stabilizatori nepieciešami tikai katrai piektajai vertikālajai sastatņu slejai, citās konstrukcijās diagonāle nepieciešamas katrā otrajā vai pat katrā slejā. Tas ne tikai palielina konstrukcijas svaru, bet arī padara montāžu darbietilpīgāku.

Izvēloties piemērotākās sastatnes, jāņem vērā arī plānotais sastatņu augstums - vieni ražotāji garantē maksimālo augstumu līdz 100 metriem, citi - tikai līdz 20 m, lai gan arī tad, īpaši saskaņojot projektu, iespējams samontēt sastatnes līdz pat 40 m augstumam.

Sastatnes parasti izgatavo no dzelzs vai alumīnija. Tomēr ir arī izņēmumi. Lai gan Latvijā diezgan bieži izmanto radīšies nepieciešamība pēc vairāk nekā 100 metru augstām sastatnēm, der zināt, ka īpaši augstām celtnēm nevar izmantot ne metāla, ne alumīnija sastatnes, jo slodze uz pamatni pārmērīgi pieaug. Šādos gadījumos ķīnieši piedāvā sastatnes, ko gatavo no dabiska materiāla - bambusa. Šādu sastatņu atvieglošanai klāji jeb laipas tiek montēti tikai tajā līmenī, kur konkrētajā brīdī notiek darbs.

VEF kultūras pils zāles rekonstrukcijā izmantotas itāju firmas «Ponteggi Dalmine» sastatnes ar cauruļveida uzdevām, kas jāva būvēt sarežģītas konstrukcijas iekšējo sienu, griestu plafona un lustras paralēlai restaurācijai.

Sastatņu montāžas ātrumu nosaka arī to detaļu savienojuma risinājumi, tāpēc, izvēloties darbietilpīgāku sastatņu konstrukciju, lielos objektos tā var aizkavēt darbus vismaz dienu.

